

ТАКА СОБІ КАЗКА

Жили були дід та баба,
Непоганий це початок,
А щоб вас не з'їла жаба,
Я почну з таких нотаток:

На Україну із Росії
Щось москалик заблукав,
Зодягнувсь, як на весілля,
Й почухрав. Хіба ж він знав

Що лиш доля може часом
Відати хто чим живе,
І ніякий син лукавий
Не має прав пізнати це.

Та завдання від царя
Із славетної столиці
Мав чинуша, щоб дівча
Притягнути за спідницю

Тай до вапняних палат,
Де той сивий дід блукає,
Що корона на вухах,
Ну і розум вже минає.

Та як з глузду він зіскочив,
То й женитись закортіло.
Каже, що ще бачать очі,
І, що навіть стачить сили

Задовольнити капризи
Вільнородної дівчини,
Але все це має статись
Як учора, а не нині.

Має та княгиня бути
Як царівна на весні,
І щоб стан і карі очі
Були кращі, ніж у сні.

Та спитайте у Стамбулі,
У Москві чи в Нар'ян-Марі,
Де дівчата найгарніші,
Вам відкажуть: кращі кралі

У краю співучих сел,
Там, на славній Україні.
Хто не вірить, той осел,
Хто згодився, той донині

Має лагідну оселю,
І обід завжди гарячий.
Прийдуть друзі з стаканами,
То й горілочки побачать.

І дітей навколо хати,
Як у яслах багатенько.
І вночі не зимно спати,
Одяг випраний добренько.

Та про діда і про бабу
Я почав Вам говорити,
Ай, вони поки підіждуть,
Нам б москалика узріти.

Їде бідний, притомився,
Сонце, як вогонь, пече,
Піт по лобі покотився,
І щось стригнуло плече.

Кожух мабуть десь застриг,
Чобіт дуже важеченний.
Ну то й що, що ріже бік,
Адже одяг весь казенний.

– А не выпить нам немного? –
Щось промовило раптово –
Очень длинная дорога –
Едешь, как везет корова.

Кучер був старий зі стажем
І погодився рішуче,
Каже: – Згоден, я тут знаю
Є шинок «Любов і круча».

При селі остання хата,
Немов жінка без одежі,
Непомазана й проклята
Зустріча проїзді вежі.

А всередині гуляння,
Навіч чути від дороги,
І шинкарка вся при моді,
Але тільки босі ноги.

То як гість ступив до хати,
Попритихли щось розмови.
При медалі, волохатий ...
І які ж він знає мови?

– А чи з далеку, чи з близька
Ви приїхали до нас?
Це шинкарочка питає.
Нащо? Ну а так, про час.

– Из Москвы я, из столицы,
Далека моя дорожка.
Ну а здесь, как говорится,
Выпил бы пивка немножко.

Щось зовсім гуляння стало,
Чутно, муха пролетіла,
Хтось ковтнув чужий шмат сала.
Так, гуляння щось заїло.

Але гість, то і годиться
По гостинному прийняти:
Пиво дати, щоб напитись,
Ковдру і ліжку, щоб поспати.

І москалик у куточку п'є
І хлібом заїдає,
Ріже сало на шматочки,
Ну а потім й їх зминає.

Вже й горілочки замовив,
Срібний портсигар виймає,
Хлопці далі веселяться,
Ну а він собі співає.

Та ось скрипнули дверцята
Лагідно, як не бувало.
Це Катруся-молодиця
До шинку щось заблукала.

То їй сивий дід Тарас
Наказав віднести гроші.
Це той дід, що в баби жив
(Взагалі то він хороший).

Хлопці всі позавмирили:
Так дівчинонька ж вродлива.
Навіть п'яні повскакали -
Ось яка Катруся мила.

І москаль, що з мозолів
Чобіт скинув той нарешті,
Не ковтне і не дихне,
Що не буде й зятя в тещі.

А вона ласкаво й тихо
Привіталась з товариством,
Віддала мішечок грошей
Й зникла так, як блискавиця.

І ожив Петро з Степаном,
Пісню почали співати,
А москалик з'їв цигарку
Й вирішив не від'їжджати.

***

Та погляньмо на стежину,
Що травою поросла.
Бачиш? Он біжить дівчина,
Місяць радісно сія.

Ніч-царівна надійшла,
Зорі в небі засвітила,
Снів чарівних напуска
Й смутку у ставок долила.

Дуб могутній задрімав,
Вже з десятий вік стрічає,
Віти трохи посхиляв,
Слуха як сопілка грає.

І та музика казкова
Ллється лагідно і тихо,
Розчиняється в безодні
Й забира з собою лихо.

Це козак Іван стомився,
Відпустив коня гуляти,
Сів під дубом, зажурився
Й вирішив чогось заграти.

Грає, тугу відганяє
І до неба промовля:
– Де ж кохана моє любя?
Заблукала десь вона?

Ну а може при дорозі
Їй зустрілись вороги?
Дайте шаблю, я їм в змозі
Повикручувати роги.

Несподівано, раптово
Десь почулося: – Іван! –
Пролетіло, наче слово
Непокірне всім вітрам. –

Де ж ти милий притомився?
Де ж ти? Я тебе шукаю.
Може при коші лишився,
Ну а може тая злая,

Що і сорому не знає,
Прийняла тебе на нічку.
Я їй коси позриваю,
Я їй помандрую личко.

Дуб той бачить все і чує,
Так схотів помолодіти,
Він є свідок, як ці двоє
Один одного зустріти

Прагнуть більше всього в світі.
А кохання – всемогутнє,
І ніякі хижі сіті
Не утримають ні в будні,

Ані в свята поклик серця,
Що так моторошно б'ється.
Бачить місяць, бачать зорі,
Як струмок джерельний ллється,

Як дівчина з козаком
На коні, та серед поля
Скачуть, ні, вони летять,
І на те їх власна воля.

***

Вранці півні заспівали
(Чогось-то не спиться їм),
В небі зорі позгасали,
А де москалик, і що з ним?

Бідолаха сну позбувся
І за вухом почесав,
Разів зо два потягнувся,
Позіхнув, а потім встав.

Щось воно усе набрякло,
Дощ збирається, чи йде?
І ця літня сіра мряка
Так розсталась, що ніде

Й світу білого не видно.
Чуєш? Щось у двері грюка.
Потім скрип і чобіт стукіт,
Згодом знов заклали крюка.

– Ну так что ты мне расскажешь?
Аль не выполнил задание?
Я тебе, ты меня знаешь,
Вспомню все, было б желание.

– Та нічого, не казися,
Я здобув тобі адресу.
І, якщо ти вже помився,
Я додам, та не для преси:

Чуєш, в неї хлопець є,
Молодий і працьовитий,
І, якщо спитать мене,
Я ь поїхав далі звідси.

– И чего б мне это слушать
Неразумного холопа?
Я б сказал плохое слово,
Так его уж вспомнил кто-то.

Сколько раз тебя учить
Говорить не по-мужицки?
„Ты” на „вы” ведь замени,
И держись, как при царице.

Помнишь, как тебя я спас
От политической атаки?
Ты послушай мой рассказ,
Пусть не добредет до драки.

Когда ты трепаться начал
В Петербурге, при купцах.
Помнишь? Самый в доску пьяный
Все услышал, это факт.

И в Смоленске, под забором,
Философствовать начал,
Твой бредок про Малороссию
Знает каждый; даже тот,

Кто возьмет перо, бумагу,
Сделает внизу приписку,
И пиши „прощай” без страха,
И Сибирь – твоя прописка.

Знаешь ты мою проблему:
Царь велел жену сыскать.
Он мне обещал за это
Лишний орденочек дать.

Но ведь в поисках моих
Среди этого народа
Нервов нужно за троих –
Тут нужна твоя подмога.

– Я це чув і розумію,
З п'ятий раз ти вчиш мене,
А дівчину не зволію
До Москви завезти, все.

Знову гримнули дверцята,
Східці з чоботом зустрілись,
Клямка впала на підлогу,
Знову тиша зажурилась.

І москалик до віконця
Притулився ненароком,
Позбирав вапно на плечі,
Й зазирнув у дворик оком.

Дощ на зливу перейшов,
Потім став також раптово.
Тихо так, що сумно аж,
Хоч би хто промовив слово.

***

Десь години через дві
Таки сталася розмова,
Гість спустився на долину
І почув таку мову:

– Ой, та встали Ви уже,
А я чай тут заварила.
Хочете, тай пригощу?
Можна щось і креше – пиво.

– Чай? Мене нравится идея.
Хоть привык я все же квас.
Но вдали моя земелька,
То давай, что есть сейчас.

І москаль в куточок всівся
І з-за столу виглядає.
Вподобав це темне місце,
Його темінь не лякає.

А шинкарка, поміж ділом,
Перед гостем, як куниця,
Викаблучується добре.
Ач яка собі вдовиця?

– Ну то як напій? Солодкий?
Може цукру ще додати?
Може трохи остудити?
Може ще окропу вляти?

Я туди поклала м'яту,
І окропу не забула.
Цей рецепт, я пам'ятаю,
Ще коли дівчиною була,

То ходила до бабусі,
Що жила в тутешнім лісі.
Та померла того літа,
Бо була уже у віці.

– Знаю я дела такие,
Как в лесах, поодиночке
Ведьмы дряхлые, худые
И темнющие, как ночка.

Говорят, что в сих лесах
Тоже ведьму можно встретить.
Может это и была?
Что ты можешь мне ответить?

– Що Ви? З глузду зіскочили?
То коли воно бувало,
Щоб у лісі відьми жили?
Ця бабуся, щоб Ви знали,

Була знахарка знамена,
Жила в злагоді і мирі
Зі звірами і людьми,
Знали, що в природі сила.

А відьомське кодро в селах.
Живучи в хатах білявих,
Наче нечесті немає,
Та лише судиться справа

Покричать про наболіле,
То почнуть клясти й горланить.
Аж до неба верещати,
Що й квітки в садах пов'януть.

Пам'ятаєте дівчина
Попід вечір приходила.
В неї мати, ой сварлива.
Хоч сама дівчина мила.

Як побаче чиюсь курку,
Та у себе на городі,
То усе, що є збирає,
І таке бува городить,

Що надходить зразу п'ятьма.
А прокляття через слово.
От така є справжня відьма,
Вона гірше ніж полова,

Що чіпляється до всього,
До любої одежини.
А за гроші, най не мовлю,
Поз'їдає навіть глину.

– Это право интересно:
У меня здесь дельце есть.
Мне бы эту старушонку
Повидать была бы честь.

– То чого же може пан
Із столиці мати справу
Зі сварливим, як бедлам,
Цим бабиськом? Це цікаво.

– Не волнуйся, я найду,
чем обмолвиться с селянкой.
А тебя я попрошу
Ротик запереть на клямку.

Но железо ненадежно,
Запросто откроет лом.
Знаю я замок по-лучше:
Семь монеток серебром.

Дам тебе за то, что слышал,
Да за чай и колбасу,
Остальные, семь таких же,
Я попозже принесу,

Если встречу маму Кати.
Кстати, как ее зовут?
Помни, что с тебя молчание.
Награжу потом за труд.

– Щиро вдячна Вам я пане.
Балакучою не буду.
Цю крикух звати Мотря,
Я на прізвисько Мокруха.

Хмара трохи розійшлась,
Сонечко на небі сяє,
А москалик у кімнаті
Сів і ногу колихає.

***

Вечоріє. Над селом
Свій осатаній промінь сонце
Протягнуло, поєднав
Свій червоний диск з віконцем.

Ну а далі, відштовхнувшись
Від скляних очей будинку,
Перестрибнув дві калюжки,
Промінь наш знайшов путівку

В буду старого Барбоса.
Змусив бідолаху встати.
Тут, як кажуть, почалося
Гавкання, і верещати

Жінка зачала. Ой правду
Люди кажуть, що не в силах
Витримати Мотрі голос,
Мабуть чутно і в могилах.

Біля брами чоловік,
Піт на лобі, серце в п'яті.
Наш герой, мені здається,
Не такий вже і завзятий.

У Барбоса з москалем
Діалог щось не виходив.
А проте, вже й бідний пес
Через крик став просто подив.

– Я, конечно извиняюсь,
Милый песик и хозяйка.
Я не местный и надеюсь
Пообщаться без нагаек.

– Три чорти ... каміння ... грати ...
Щоб ... нехай ... аби ніколи ...
Не той світ ... навік забрати ... –
Трохи слів з її промови.

– Это, право, я не знаю
Как у вас там про куницы,
Только здесь я представляю
Ходока по молодежи.

В белокаменных палатах
Нам царицы не хватает.
То есть, жених весьма богатый
И в столицах его знают.

Ой як добре, що не чути
Мотрі крик, лише ковтає,
Лише мовчки стисла зуби.
Потім ледве вимовляє:

– А коли? А як? Цариця?
У Москві? Не дай ... згодиться ...
Скільки? А мені? Щоб звідси ...
А вона? Тарас проспиться.

Ми її .. під селян швидко.
Голодранця ... за вельможу ... –
Мотрі відповідь менш гидко
Передати я не можу.

А Барбос заліз до буди
Він був слухати не в змозі,
Як за кращі в світі руки
Торгувались при дорозі.

Ту, що лагідніше сонця,
За блискучі камінці
Віддавали безсоромно,
Наче горобця в руці.

***

Через гай вузенька стежка
Під ногами Петруся
Наче стрічка тонко в'ється,
Уперед веде юнця.

Він сопе, біжить невтомно,
І під ніс собі бормоче,
Що козак і вже з два роки
Зовсім не боїться ночі.

В кулаці папір стискає,
Той, що кучер передав.
Хто такий? Недобре знає,
Але вдома ночував.

Ще ніхто у цілім світі
Петруся на забавляв
Так, що, правди ніде діти,
Майже спати не лягав.

Нескінченний шлях під сонцем,
Півжиття не без пригоди,
Кучер наш біля віконця
Пригадати мав нагоду.

І Петрусь не без охоти
З гостем був як муха з медом –
Десь провештається трохи,
Й знову, вказуючи в небо,

Запитає: „Чи в усядах
Сонце за селом лягає?
Може десь такі є люди,
Котрих вітер не лякає?”

Цілий вечір кучер той
Турбував його уяву,
Й здається, що не раз
Вгору чуб вставав білявий.

Як солодкі сни під ранок
Серце молоде сприймало,
Заскрипів похмуро ганок,
І щоку залоскотало.

„Милий друже, прокидайся,
Треба твоя допомога.
Йох мій вік, живи не кайся,
Знову хутко у дорогу.

Та біда моя не в тому,
Щоб в степу зорю стрічати.
Лихо, Петрику, в одному –
Без свободи шляхом гнати.

Мушу знову до столиці
Прямувати в цю хвилину,
Мої вірні кобилиці
Будуть вести Катерину.

Мій господар – хитрий дуже,
Все зробив, чого хотів,
Та мені воно й байдуже,
Коли б каменем служив.

Ні, не можу я згодитись
На діла його погані.
Ось записка – треба поспіль
Передати до Івана.”

Вже залишив гай і поле,
Петрусевих сил доволі.
Ось і степ, зелене море,
Козаку і склеп, і воля.

Ось сторожа – давнє диво,
Ось і сам Іван ночує.
Мить одна – і дужа сила
Вже серед степів гарцює.

***

Ранок – що за Боже диво?
Світ дрімає під росою,
Сонечко одне ліниво
Залишає постіль свою.

Та погляньмо на дорогу:
Гвалт і крик, і пил навколо,
Як Дніпровські пороги,
Гомін – ще таке є слово.

Так, Іван свою Катрусю
Не дозволив везти далі.
Тут, пробачте, я уникну
Діалоги і деталі.

Після жнив там, в Україні,
У селі, де ми блукали,
Те весілля, що донині
Пам'ятають, Богу слава,

Відбулось. І жили славно
Катерина і Іван.
Їх кохання, безсумнівно,
Непокірне ні вітрам,

Ні дощу, ні хуртовині,
Ні огиді слів людських.
І ніякі в світі злидні
Не ввійдуть в оселю їх.

Через рік прийшла новина:
Цар не змігся і подався.
Кажуть люди, бідолаха
У дитину закохався.

А москаль знайшов притулок
Десь, неначе, в Україні,
Каже: „Лучше, чем под Тулой
Жить среди кустов калины”.

Казка вся, життя - не вічне,
І минає юність мила.
Я завершу поетично:
У коханні справжня сила.

В'ячеслав Адамчук
1994 - 2008